

- небезпеки. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Психологія. 2016. Т. 21, Вип. 4. С. 7-14.
3. Кашлюк Ю. І. Психологічне здоров'я і психологічне благополуччя особистості як складові задоволеності життям. *Психологічний часопис*. 2017. № 3. С. 47-58.
  4. Коваленко О.Г. Психологічне благополуччя особистості: наукові підходи до обґрунтування. *East European Science Journal*. 2017. №4. С.68–74.
  5. Bradburn N. *The Structure of Psychological Well-Being*. Chicago: Aldine Pub. Co., 1969. 320 p.
  6. Diener E., Diener M. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1995. Vol. 68 (4). P. 653–663.
  7. Ryff C. D., Keyes C. L. The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1995. P. 7–19.

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Чайкіна Н. О.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
chaykinano@gsuite.pnpu.edu.ua*

Ресурсно-орієнтовані технології навчання є ефективним інструментом у професійній підготовці психологів, що спрямовані на використання внутрішніх та зовнішніх ресурсів для розвитку професійних компетенцій здобувачів освіти а також особистісних, технологічних і матеріальних можливостей. Виходячи із принципу взаємозв'язку внутрішнього і зовнішнього, актуальним є також використання і підтримуючих ресурсів. Внутрішні ресурси - це особистісні якості, знання, мотиви та установки, які здобувач може використовувати для свого професійного розвитку. Зовнішні ресурси - це зовнішні фактори, такі як

доступ до сучасних технологій, літератури, підтримки з боку викладачів та однокурсників, що сприяють професійному зростанню.

Ми розглядаємо ресурсно-орієнтоване навчання (resource-based learning) як динамічний процес зростання системно-компліментарних можливостей особистості у інформаційно-цифровому просторі освіти, у результаті якого розвивається аналітико-синтетичне мислення та підвищується професійна компетентність.

В процесі ресурсно-орієнтованого навчання майбутніх психологів пропонуємо спиратися на:

- Наративні методики - врахування особистісних властивостей кожного студента та адаптація навчального процесу відповідно до його потреб та здібностей. Наприклад, замість традиційних рефератів студенти створюють власну історію (есе, подкасти, відео) на психологічні теми, пов'язані з їхнім життєвим досвідом: при вивченні травми - аналізуються власні стратегії подолання стресу; для роботи з сімейною історією – студенти вибирають карту, яка символізує їхні сімейні ресурси, і пояснюють, як цей ресурс допомагає у складних ситуаціях або студентам пропонується скласти «Генеалогічне дерево ресурсів» власної або вигаданої сім'ї. Вони досліджують міжпоколінну батьківську підтримку, стратегії подолання кризи та ключові сімейні цінності; при вивченні політичної психології – створюють есе про політичні події, тощо.

- Активне залучення - залучення студентів до активної участі у навчальному процесі через практико-орієнтовані завдання, тренінги та інтерактивні методи навчання. Наприклад, у курсі «Психологія стресостійкості» студенти працюють у групах над створенням програм психологічної підтримки для різних категорій людей (волонтерів, військових, переселенців), що допомагає не лише засвоїти теорію, а й побачити її практичне застосування.

- Саморефлексію - стимулювання студентів до саморефлексії та самооцінки, що дозволяє їм усвідомлювати власні сильні та слабкі сторони. Наприклад, під час заняття із саморефлексії, можна використовувати метафоричні

асоціативні карти (МАК), для усвідомлення своїх внутрішніх ресурсів. Для роботи з сімейною історією – студенти вибирають карту, яка символізує їхні сімейні ресурси, і пояснюють, як цей ресурс допомагає у складних ситуаціях. Також можна скористатися арт-терапією, де студенти малюють власну «Карту ресурсів» (зони підтримки: сім'я, друзі, захоплення, особисті якості).

Під час занять доречним є використання таких методів і технік:

1. Технології майндфулнес і тілесно-орієнтовані практики - організація практичних занять, де майбутні психологи мають можливість застосовувати теоретичні знання на практиці. Наприклад, налаштовуємо студентів на заняття через короткі вправи на усвідомленість («сканування тіла», дихальні техніки), знижуємо тривожність перед модульною контрольною роботою та підвищуємо концентрацію уваги. Під час вивчення теми «Психологія жертви» студенти працюють над формуванням власного ресурсу безпеки. Вони аналізують поведінкові реакції на стресовій ситуації та розробляють стратегії самозахисту (емоційного і фізичного). Групове моделювання ситуацій: студенти розігрують сценарії щодо віктимної поведінки (наприклад, токсичні стосунки, газлайтинг, булінг) і розробляють ресурсні механізми протидії – когнітивні, поведінкові і соціальні стратегії.

- Інтерактивні методи - використання рольових ігор, дискусій, кейс-методів для розвитку аналітичного та критичного мислення майбутніх психологів. Наприклад, у рольовій грі «Я – моя безпечна зона» : студенти розігрують вправу з візуалізацією – уявляють спокійне місце або той образ, який дає їм відчуття безпеки і навчаються відновлювати такий стан у стресових ситуаціях.

Використання дискусій на семінарських заняттях найбільш ефективно, коли студенти працюють у малих групах, у яких кожен має різний домінуючий психотип (особистості, темпераменту, характеру). Наприклад, в рамках «Диференціальної психології» ставиться завдання – розробити ефективну командну взаємодію, враховуючи індивідуальні особливості кожного:

екстраверти відповідають за презентацію, інтроверти – за аналітичну частину дослідження. У курсі «Психологія сімейної консультації» група студентів підтримує джерело різних сімейних ситуацій (наприклад, конфлікт поколінь, народження дитини з особливими потребами, розлучення) і розробляють ресурсні стратегії адаптації для сім'ї, базуючись на психологічних теоріях (теорія прив'язаності, сімейні сценарії тощо). Потім вони створюють ресурсний профіль особистості – опис своїх сильних сторін і стратегії їх використання в навчанні, спілкуванні, роботі.

Суть кейс-методу полягає у пропозиції майбутнім психологам осмислити реальну професійно-орієнтовану ситуацію, що може виникати під час роботи психолога, опис якої водночас відображає не тільки якусь практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які потрібно засвоїти для її вирішення [3]. Наприклад, у рамках «Диференціальної психології», «Психології віктимності» та «Психології сімейного консультування» ми пропонували здобувачам кейси з описом конкретної реальної ситуації, підготовленої за певним алгоритмом і призначеною для аналізу різних видів стильової поведінки її учасників, навичок проведення структурованого інтерв'ю психологом, формулювання проблеми, її узагальнення, підбір психодіагностичних методів дослідження відповідно запиту клієнта, вироблення можливих варіантів її вирішення, висновків і рекомендацій та опис саморефлексії. Значною та відмінною перевагою кейс-методу при опануванні психології є можливість оптимально поєднувати як теоретичні питання так і практичні навички в рамках одного завдання, зокрема, відпрацьовувати застосування психодіагностичних методик, шкал, опитувальників. Застосування кейс-методу дозволяє сформулювати та закріпити у здобувачів освіти наступні навички: самостійний або груповий аналіз, структурування інформації, виявлення ключових проблем та пошук альтернатив їхнього вирішення. Використання кейс-методу надає змогу підвищувати пізнавальний інтерес до навчальної дисципліни, а також сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок майбутнього

психолога. Під час занять за даним методом майбутні психологи навчаються приймати нестандартні та оригінальні рішення, виявляти ініціативність та аналітичні здібності, знаходити найбільш вдалі рішення, формувати професійну компетентність.

- Супервізія та менторинг - підтримка з боку досвідчених практичних психологів, під час виробничої практики розвивати свої професійні навички.
- Цифрові технології – використання електронних навчальних матеріалів, програмне забезпечення для аналізу даних, онлайн-курси та вебіари, тощо.

4.1. Електронні навчальні матеріали:

- інтерактивні підручники: електронні підручники можуть містити інтерактивні елементи, такі як відео, аудіо (наприклад як проходить структуроване інтерв'ю з клієнтом або етапи психологічного консультування), тести та завдання, що робить навчання більш захоплюючим та ефективним;
- бази даних і електронні бібліотеки: здобувачі можуть швидко отримувати доступ до великої кількості літератури, наукових статей та інших ресурсів, що допомагає їм у навчанні та дослідженнях.

4.2. Програмне забезпечення для аналізу даних:

- психометричні тести: цифрові платформи можуть автоматизувати проведення та аналіз психодіагностичних тестів, що полегшує процес діагностики та оцінки даних;
- статистичні аналізи: використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу даних дозволяє студентам обробляти великі обсяги інформації та проводити комплексні психологічні дослідження.

4.3. Онлайн-курси та вебіари:

- дистанційне навчання: цифрові платформи дозволяють здобувачам отримувати доступ до навчальних матеріалів та курсів з будь-якої точки світу. Це особливо корисно для тих, хто не має можливості відвідувати безпосередньо заняття;

- вебінари та майстер-класи: спеціалісти з усього світу можуть ділитися своїм досвідом та знаннями в режимі реального часу через вебінари.

В такому ракурсі, зазначимо, що основними перевагами ресурсно-орієнтованих технологій навчання майбутніх психологів є:

1. Підвищення мотивації - використання ресурсів сприяє зростанню мотивації майбутніх психологів до навчання та професійного розвитку.
2. Розвиток самостійності - стимулювання самостійності та ініціативності у навчальному процесі.
3. Підвищення якості навчання - ефективне використання внутрішніх та зовнішніх підтримуючих ресурсів дозволяє покращити якість навчання та підготовки майбутніх психологів.
4. Практичність: застосування ресурсних технологій дозволяє студентам набувати практичних навичок у контрольованих умовах.
5. Доступність: цифрові платформи роблять навчальні матеріали доступними для більшої кількості студентів.
5. Інтерактивність: використання інтерактивних елементів підвищує зацікавленість та ефективно розвиває психологічне мислення майбутніх психологів.

Ресурсно-орієнтовані технології навчання є важливим інструментом у професійній підготовці майбутніх психологів. Вони сприяють розвитку необхідних компетенцій, підвищенню мотивації та якості навчання, а також дозволяють здобувачам ефективно використовувати свої внутрішні та зовнішні ресурси для професійного зростання. Із застосуванням ресурсно-орієнтованих технологій навчання, підготовка майбутніх психологів стає більш ефективною, сучасною та орієнтованою на практичні навички, що дозволяє їм краще підготуватися до майбутньої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Biserova G. K. (2019). Socio-Psychological Adaptation of International Students to Learning and Professional Activities. Space and Culture, India. 19 p.

2. Domingos, P. (2018). The Master Algorithm: How the Quest for the Ultimate Learning Machine Will Remake Our World. Basic Books. ISBN: 978-0465094271

3. Ісаков Р. І., Герасименко Л. О. (2024). Кейс-метод як інноваційна методика навчання у процесі професійної підготовки фахівців зі спеціальності «медична психологія». Збірник тез доповідей IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка». Полтава : ПНПУ. С. 588-589

4. Симоненко, С. П. (2020). Українська цифрова освіта в умовах цифрової трансформації суспільства: вибір стратегії розвитку. Гілея : науковий вісник. С. 374–377. URL : <http://gileya.org/download.php?id=221>

5. Чайкіна Н. О. (2025). Виклики та можливості використання інструментів штучного інтелекту у професійній підготовці майбутніх психологів. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. С. 498-501

АВТОРИТЕТ І ЛІДЕРСТВО СТАРШОГО ОФЦЕРА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДОТРИМАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ СЕРЕД КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Чернов А.А.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
chernovpsychologist@gmail.com*

Атаманчук Н.М.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
nina.atamanchuk@gmail.com*

Заїка В.М.